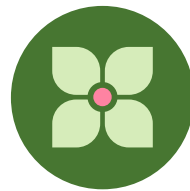

KOMMUNAL PLANSTRATEGI

2024-2027

Enebakk kommune

Innhold

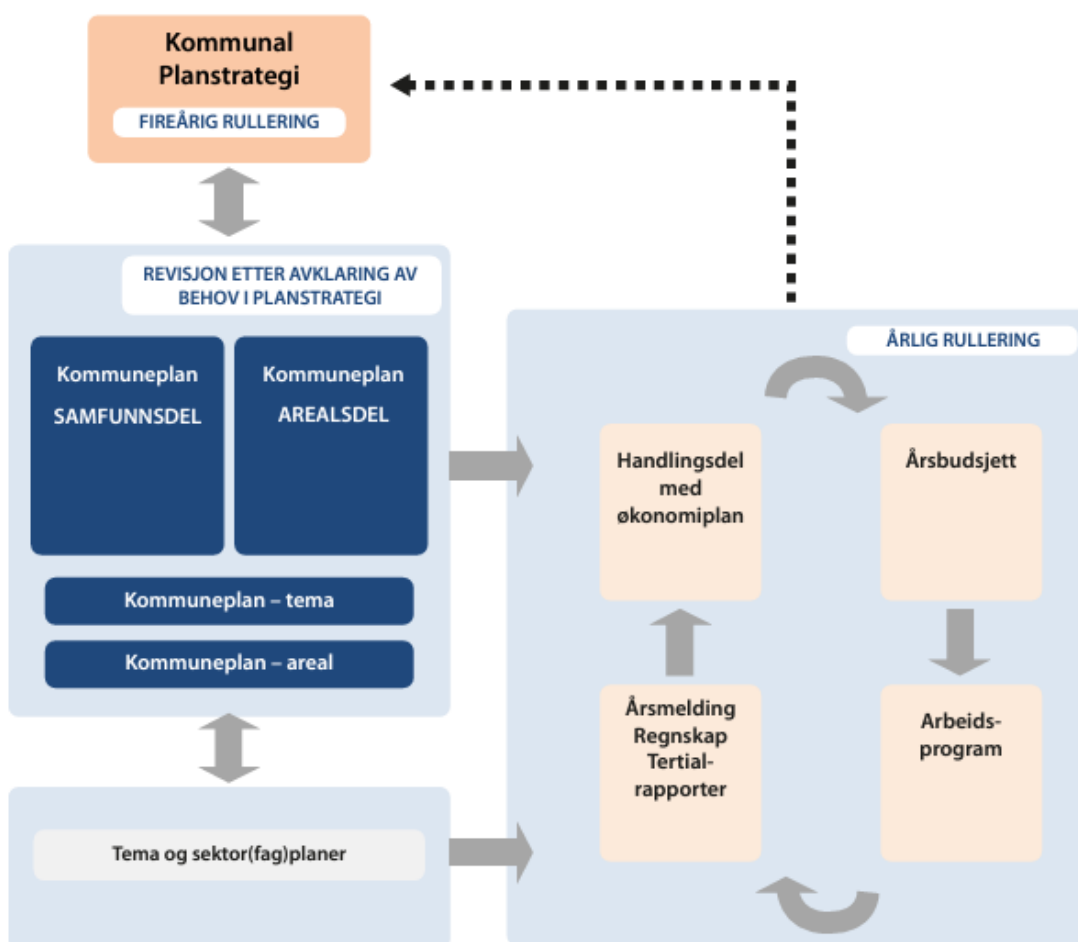
1. Innledning.....	3
2. Overordnede føringer for kommunens planarbeid	4
3. Folkehelse.....	7
4. Utviklingstrekk og utfordringer	10
Bærekraftig samfunnsutvikling.....	10
Oppvekst.....	13
Livskvalitet	14
5. Kommuneplanen	16
6. Planoversikt og planprioriteringer i kommunestyreperioden	17
7. Vedlegg	21

1. Innledning

[Kommunal planstrategi](#) skal avklare prioriterte planbehov for kommunestyreperioden 2023-2027.

Formålet med den kommunale planstrategien er å sette fokus på de planoppgavene kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling av kommunen. Planstrategien gir politisk prioritering av planarbeidet som skal gjennomføres, og er et viktig verktøy for å sikre en ressurseffektiv og målrettet planlegging.

Kommunal planstrategi skal utarbeides minst én gang i hver valgperiode og vedtas senest innen ett år etter kommunestyrets konstituering.

Figur 1. Kommunal planstrategi i det kommunale plansystemet.

Det er opp til den enkelte kommune å bestemme hvor omfattende og detaljert planstrategien skal være, ut fra eget behov. Omfanget og detaljeringsgraden skal ikke være mer omfattende enn nødvendig for å ta stilling til om gjeldende kommuneplan fortsatt skal gjelde uten endringer, eller om den skal revideres helt eller delvis.

Enebakk kommune benytter planstrategien til å avklare planbehov i inneværende kommunestyreperiode. Dette inkluderer en nærmere vurdering av status og behov for kommuneplanen. Mer detaljert status og utfordringsbilde fra kommunens ulike ansvarsområder finnes i andre dokumenter (blant annet årsberetning, handlingsprogram og perspektivmeldingen Enebakk 2035).

Følgende er særlig vektlagt i utarbeidelsen av planstrategien:

- Kommunen vil være i en stor omstilling i hele perioden.
- Prioriteringer av planer er helt nødvendig fordi administrasjonen har svært begrensede utredningsressurser.
- Planer som er lovpålagte må utarbeides.
- Øvrige planer bør gis en tydelig strategisk utviklingsretning.
- Planene skal behandles politisk og det tilrettelegges for dialog og samhandling mellom politikere og administrasjonen i planarbeidet.

Årlig gis en samlet status i arbeidet med innholdet i planstrategien. Planstrategien er til en viss grad fleksibel, slik at den kan justeres i tråd med endrede forutsetninger og uforutsette hendelser. På den måten ivaretas mekanismer for læring og utvikling.

I kap. 6 finnes en oversikt over kommunens planarbeid i kommunestyreperioden.

2. Overordnede føringer for kommunens planarbeid

I dette kapittelet følger en oversikt over utvalgte, overordnede føringer som har innvirkning på kommunens planbehov og som legger føringer for kommunens planlegging.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

Regjeringen skal hvert fjerde år legge fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet, jf. [plan- og bygningsloven § 6-1](#). Fylkeskommunene og kommunene skal følge opp de nasjonale forventningene i planstrategier og planer. Forventningene skal også legges til grunn av statlige styresmakter når de medvirker i planleggingen.

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#) inneholder følgende hovedtema:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling. Norge har sluttet seg til 2030-agendaen med 17 mål for å fremme en sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling. Forventningene gir retning for hvordan bærekraftsmålene kan følges opp.

Figur 2. [FNs bærekraftsmål](#)

Statsforvalters forventningsbrev

Statsforvalteren i Oslo og Viken sender årlig ut forventningsbrev til kommunene. [Forventningsbrevet for 2024](#) inneholder følgende tema:

- Kommuneøkonomi
- Helse- og omsorgstjenester
- Barn og unge
- Sosiale tjenester
- Naturforvaltning og landbruk
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Kommunal planstrategi
- Kommunal arealplanlegging

Statlige planretningslinjer

Statlige planretningslinjer (SPR) brukes for å konkretisere nasjonalt viktige planleggingstema. De skal være tydelige på mål og verdier som legges til grunn for planleggingen og hvordan ulike interesser og hensyn skal ivaretas og avveies. Statlige planretningslinjer ble tidligere kalt rikspolitiske retningslinjer (RPR).

Gjeldende statlige planretningslinjer/rikspolitiske retningslinjer:

- [SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen \(2021\)](#)
- [SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning \(2018\)](#)
 - o Vil erstattes av forslag til nye [SPR for klima og energi](#)
- [SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging \(2014\)](#)
 - o Vil erstattes av forslag til nye [SPR for arealbruk og mobilitet](#)
- [RPR for barn og planlegging \(1995\)](#)
- [RPR for vernede vassdrag \(1994\)](#)

Regional planstrategi for Akershus

Regional planstrategi er det overordnede strategiske dokumentet for samfunnsutviklingen i fylket, og er den sentrale prosessen for utforming av felles, langsiktige mål for fylket. Regional planstrategi skal vise hvilke regionale planer som er nødvendige for å nå disse målene. Ny regional planstrategi skal etter planen vedtas av Akershus fylkesting høsten 2024. [Forslag til regional planstrategi for Akershus 2024-2028](#) ble sendt på høring våren 2024.

Regionale planer

Følgende regionale planer påvirker Enebakk kommune:

- [Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken 2022-2027](#)
- [Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus](#)
- [Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030 – Aktivitetsløftet](#)
- [Regional plan for handel, service og senterstruktur i Akershus](#)
- [Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus](#)
- [Regional plan for klima og energi Akershus](#)
- [Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus](#)
- [Regional plan for masseforvaltning i Akershus](#)

Oversikten under er en del av forslag til regional planstrategi for Akershus 2024-2028 og legger til grunn at mange av dagens regionale planer skal erstattes av tre nye planer.

	Oversikt over regionale planer som skal utarbeides, erstattes og videreføres
Nye regionale planer:	<ul style="list-style-type: none"> • Regional plan for livskvalitet og deltakelse • Regional plan for kompetanse og verdiskaping • Regional plan for areal og mobilitet
Regionale planer som videreføres:	<ul style="list-style-type: none"> • Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken 2022 – 2027 • Regional vannforvaltningsplan for de norske delene av vannregion Västerhavet 2022-2027
Regionale planer som erstattes:	<ul style="list-style-type: none"> • Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus • Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus • Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus • Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus • Regional plan for handel, service og senterstruktur i Akershus • Regional plan for klima og energi i Akershus • Regional plan for masseforvaltning i Akershus

Figur 3. Planoversikt fra høringsversjonen av Regional planstrategi for Akershus 2024-2028.

3. Folkehelse

Sosiale helseforskjeller

Helsa i den norske befolkningen er god og levealderen høy. Når vi sammenligner grupper i samfunnet, finner vi likevel systematiske forskjeller i helse. De som har lang utdanning og god økonomi, lever i gjennomsnitt lengre og har færre helseproblemer enn de som har kortere utdanning og dårligere økonomi. De sosiale helseforskjellene gjelder for nesten alle sykdommer, skader og plager og vi ser forskjellene i alle aldersgrupper; både for landet som helhet, i fylker og kommuner ([Rike lever mykje lenger enn fattige FHI](#)).

([Sosial ulikhet påvirker helse - Helsedirektoratet](#))

Sosiale ulikheter i helse beskrives som systematiske forskjeller i helsetilstand og som følger sosiale og økonomiske kategorier (særlig yrke, utdanning og inntekt). Disse helseforskjellene er sosialt skapt og mulig å gjøre noe med.

Høy sykkelighet og lavt funksjonsnivå medfører påkjenninger og kostnader for den enkelte og for samfunnet i form av helse- og omsorgstjenester, sykefravær og varige trygdeytelser. Det innebærer samlet mange tapte arbeidsdager og leveår med god helse og livskvalitet. De store forskjellene i helse og levevaner, er et samfunnsproblem som det er mulig å gjøre noe med ([Meld. St. 15 \(2022–2023\) \(regjeringen.no\)](#)).

Helse og samfunnsforhold henger sammen

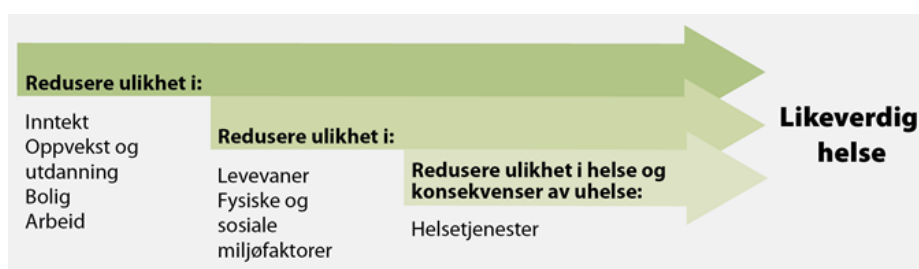
De sosioøkonomiske variablene er uttrykk for en ulik tilgang til en rekke ressurser – materielle som psykososiale, som igjen gir bedre helse. Noen faktorer som økonomi og arbeid har mange og innfløkte påvirkningsveier til helse. Andre faktorer som tobakk og miljøfaktorer er enklere og mer direkte i sin helsepåvirkning ([Folkehelsearbeid i kommunen - Helsedirektoratet](#)). Helse og levevaner som for eksempel røyking, kosthold og fysisk aktivitet henger tett sammen med samfunnsforhold, lokalmiljø, boligforhold og levekår. Noen årsaksforhold virker trolig hele livet, og samspillet mellom faktorene er derfor viktig.

Folkehelsearbeid

Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge, forebygge sykdom og skader, og utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner, beskytter mot helsetrusler og fremmer felleskap, trygghet, inkludering og deltakelse ([Folkehelseloven § 3. Definisjoner](#)).

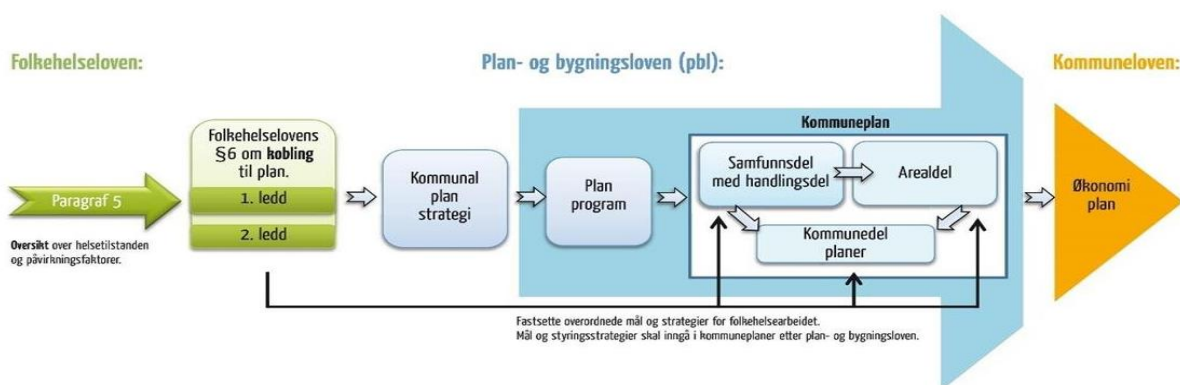
Et langsiktig folkehelsearbeid er vesentlig fordi beslutningene som tas i dag har betydning for samfunns- og miljøforholdene i lang tid fremover, og dermed også helsen til de neste generasjoner.

En strategi mot sosial ulikhet i helse må adressere de strukturelle årsakene som fordelingen av økonomiske ressurser, utdanning og arbeid i befolkningen, som igjen påvirker helseadferd og miljøfaktorer. [Meld. St. 15 \(2022-2023\) Folkehelsemeldinga – Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjeller](#) understreker at tiltak bør være universelt innrettet, men virke best for de som trenger det mest, også kalt proporsjonal universalisme (Meld. St. 15 Folkehelsemeldinga, s. 10).

Figur 4: Eksempler på områder der man kan gjøre en innsats for å redusere sosiale helseforskjeller. Lengst til venstre er de grunnleggende faktorer som påvirker hele årsakskjeden.

For å kunne jobbe strategisk og forebyggende må vi kjenne dagens situasjon og utviklingen over tid. Folkehelseoversikten gir oss dette, og skal ligge til grunn for drøftinger knyttet til kommunens planstrategi ([Folkehelseloven § 6.](#) og [plan- og bygningsloven § 10-1.](#)). Basert på utfordringene som kommer fram i folkehelseoversikten skal kommunen fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet i kommuneplanens samfunns- og arealdel. Kunnskap fra folkehelseoversikten skal inngå som grunnlag for mer eller mindre alle kommunale planer. Kommunens første folkehelseoversikt ble utarbeidet i 2020, og ny, revidert oversikt er utarbeidet i 2024. Resultater og konklusjon fra sammendraget til ny folkehelseoversikt kan leses under, mens oversikten i sin helhet ligger som vedlegg.

Figur 5: Kobling mellom Folkehelseloven og Plan- og bygningsloven.

Sammendrag fra Folkehelseoversikt for Enebakk 2024-2027

Vi, som andre kommuner, har en aldrende befolkning og andelen eldre over 80 år vil fortsette å øke, men vi har foreløpig høyere andel barn og unge enn Akershus og landet. Sammenlignet med Akershus og landet er inntektsulikheten mindre i Enebakk. Færre bor trangt, færre barn vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt og flere eier egen bolig. Færre enn ellers i Akershus og landet bor alene. Samtidig øker antall barn av eneforsørgere, en lavere andel av befolkningen er sysselsatt, og våre innbyggere har høyere gjeldsgrad og flere mottar stønad til livsopphold enn ellers i fylket.

Enebakk kommune har et fysisk miljø som gir et svært godt utgangspunkt for friluftsliv, men det mangler gang- og sykkelvei mange steder og mange opplever skoleveien som utrygg. Vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg er stort. Ungdom er mindre fornøyd med lokalmiljøet og flere voksne opplever kulturtilbudet som dårlig. Flere ungdommer rapporterer om mobbing og flere både unge og voksne rapporterer å være ensomme sammenlignet med Akershus og landet.

Andel elever som ved 5. trinn ligger ved laveste mestringsnivå både innen lesing og regning, er høyere i Enebakk kommune sammenlignet med fylket og landet. Andelen som gjennomfører videregående skole har steget, men er fremdeles mye lavere hos oss.

Sammenlignet med Akershus er andelen voksne som oppgir at de spiser fisk 2-3 ganger i uken eller oftere og grønnsaker daglig eller oftere lavere i Enebakk. Både ungdom og voksne trener og mosjonerer mindre. Det er langt flere innbyggere som røyker og av disse er andelen dagligrøykere høyere enn ellers i Akershus.

Vi ligger omtrent på nivå med Viken i gjennomsnittlig antall leveår for kvinner, mens menn ligger litt lavere. Forekomst av overvekt og fedme er høy, og flere er i kontakt med helsetjenestene grunnet muskel- og skjelettplager. Flere legges inn og dør av hjerte- og karsykdommer og det diagnostiseres flere nye krefttilfeller i Enebakk sammenlignet med Akershus og landet. Enebakkinger er mindre fornøyd med egen helse. Dette samstemmer godt med forekomst av sykdommer og helseplager.

4. Utviklingstrekk og utfordringer

Bærekraftig samfunnsutvikling

Figur 6. Satsingsområdet «bærekraftig samfunnsutvikling,» fra kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035.

Enebakk kommune har 11 482 innbyggere (pr. 1.1.2024), og den årlige befolkningsveksten har over siste femårsperiode vært i gjennomsnitt 0,8 %. Kommunen har en høyere andel barn og unge i aldersgruppen 0-19 år (24,7 %) enn både fylket (24,4 %) og landet (22,4 %). Antall barn og unge er forventet å synke noe framover, men vil kunne stige hvis utbygging av nye boliger nærmer seg ønsket nivå. Andel eldre fra 67 år og oppover ligger lavere (14,1 %) enn fylket (14,9 %) og landet (16,5 %), men antallet i denne aldersgruppen vil øke vesentlig i årene framover. Befolkningsveksten i årene som kommer vil naturligvis påvirkes av utbyggingstakten. Med noen unntak har det blitt bygget relativt få nye boliger i kommunen over flere år, men det er nå flere utbyggingsområder som er under utbygging, ferdig regulert, under regulering eller avsatt i kommuneplanens arealdel. Dette legger til rette for høyere utbyggingstakt og høyere befolkningsvekst i årenes om kommer. Antall igangsettingstillatelser økte kraftig i 2020, men økt rentenivå og kostnadsnivå medførte en oppbremsing i boligmarkedet. Se befolkningsframskrivninger og annen statistikk i eget vedlegg.

Den høye andelen barn og unge gjenspeiles i at flesteparten av boligene i Enebakk er eneboliger og andre typiske familieboliger, mens et lite antall er leiligheter og blokkbebyggelse. Kommunen har flere vedtatte reguleringsplaner hvor det er muligheter for å bygge leiligheter og blokker, og det er også bygget noe flere slike boliger de senere årene. Det er et politisk ønske om å legge til rette for så mye boligutbygging som mulig uten at det medfører behov for permanent påbygg/utbygging av skolene i kommunen. For barnehager er det viktig at tilstrekkelig areal til formålet sikres i aktuelle

reguleringsplaner, for å møte den forventede befolkningsveksten etter hvert som nye boligområder realiseres og befolkningen øker. Boligtilbud for seniorer og unge under etablering er ønskelig i områder der dette er egnet. Det er vedtatt å utarbeide en egen boligplan for kommunen med formål å legge til rette for et godt boligtilbud også for vanskeligstilte grupper, i et godt samarbeid med private utbyggere. Temaplan for boligbygging og boligsosial virksomhet skal også svare ut lovkravet om kommunens oversikt over behovet for boliger for boligmarkedets vanskeligstilte (jf. [boligsosialloven § 5, andre ledd](#)).

Arbeidsplassveksten i Enebakk har siste tiårsperiode vært på 13,3 % ([SSB](#)). Det er lite kontorarbeidsplasser i kommunen, og tilrettelegging for dette kan bidra til mer variert næringsliv i sentrums- og næringsområder. Jord- og skogressurser er en vesentlig del av ressursgrunnlaget i Enebakk kommune. For å sikre bærekraftig, framtidsrettet og lønnsom utvikling av landbruksnæringen i Enebakk er man avhengig av at kommunen stiller seg positiv til tiltak som utnytter og utvikler gårdens ressurser utover det tradisjonelle landbruket, for eksempel ved å utnytte driftsbygninger og bolighus på gårdene. Gjennom kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt at kommunen skal ha en svært restriktiv holdning til omdisponering av dyrka mark. Alle urealiserte utbyggingsområder må også vurderes på nytt i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel.

Klima og miljø

Videre utbygging og vekst kan legge press på naturområder, naturmangfold, kulturminner, kulturlandskap og dyrka mark. Kommunen er hovedsakelig godt kartlagt for naturtyper, men det er stadig behov for ytterligere forbedring av kunnskapsgrunnlaget. Dette gjøres blant annet ved krav om kartlegging i nye reguleringsplaner. Videre er det i klima- og miljøplanens handlingsplan omtalt tiltak innenfor 13 områder for klima og miljø.

Videre arbeid med klimareduksjoner bør ta utgangspunkt i Akershus fylkeskommunes handlingsplan som er under utarbeidelse. Tiltak som foreslås i denne bør være relevant for kommunene, og fylkeskommunen ønsker å bidra til at kommunene når sine mål.

Utkast til denne handlingsplanen skisserer to systemiske endringer:

- Energiomstilling: Kutte fossile utslipp, energieffektivisering og fornybar energiproduksjon.
- Sirkulær (bio-)økonomi: Forbruke mindre, ressurseffektivisering og sirkulære verdikjeder.

Det er satt opp fem satsingsområder i handlingsplanen:

1. Mobilitet
2. Areal
3. Bygg og anlegg
4. Jordbruk og mat
5. Avfall og ombruk

Enebakk kommune bør vurdere om det er hensiktsmessig å utarbeide ny plan for klima og miljø eller om vi skal ta utgangspunkt i handlingsplanen for Akershus fylkeskommune og prioritere de tiltakene som er mest aktuelle for Enebakk kommune. Den samme gjennomgangen bør gjøres når det gjelder miljødelen i gjeldende klima- og miljøplan. I hovedsak bør arbeidet konsentrere seg om supplerende kartlegging av biologisk mangfold, bekjempelse av fremmede arter, forurensning og forsøpling.

Veitrafikk og landbruket er blant de største kildene til klimagassutslipp i kommunen og det er viktig at kommunen bidrar til tiltak som kan redusere dette. Det er stor utpendling til arbeidsplasser utenfor kommunen. Mye av denne pendlingen foregår ved bruk av kollektiv, men en stor del foregår også ved bruk av privatbil. Etablering av flere arbeidsplasser i kommunen kan redusere transportbehov og utpendling, samt utnytte returtransportkapasiteten på kollektivtrafikken.

Økning i nedbørsmengdene som følge av klimaendringer bidrar til og forsterker utfordringer med dagens overvannshåndtering. Det er derfor nødvendig å planlegge for robuste overvannsløsninger i fremtiden. Tilførsel av overvann til det offentlige avløpsnett utgjør en betydelig belastning. Ved mye nedbør inntreffer overbelastninger som forårsaker flomskader på bygninger og eiendommer, kjelleroversvømmelse, forurensing av vassdrag gjennom overløp av avløpsvann til vassdrag og overbelastning av renseanleggene. Utfordringene forsterker seg med økende utbygging og klimaendringer.

En tredjedel av vannforekomstene i kommunen oppnår ikke miljømålet i dag, blant annet grunnet utfordringer knyttet til utslipp og avrenning fra avløp og landbruk. Det er viktig å jobbe for at disse utfordringene reduseres og for at alle vassdragene i kommunen på sikt har god økologisk og kjemisk tilstand. Vassdragene skal tilfredsstillende fastsatte miljømål og brukerinteresser knyttet til bading, rekreasjon, jordvanning, fritidsfiske og naturmangfold. Kommunen deltar i dag i arbeidet i vannområdene og vil prioritere dette videre.

Drikkevannsforsyningene i Enebakk er privateid. Selv om kommunen ikke selv eier vannforsyningene har kommunen et overordnet ansvar for å sikre at befolkningen har tilgang til sikker vannforsyning.

Samfunnssikkerhet

Klimaendringer, pandemi og den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og verden for øvrig har økt fokuset på beredskapsarbeid. Kommunen har ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og skal kartlegge risiko og sårbarhet, forebygge uønskede hendelser og ha beredskap når uønskede hendelser likevel skjer. Dette er hjemlet i [Sivilbeskyttelsesloven kapittel 5](#), § 14 og 15.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt beskriver krav til helhetlig og systematisk samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid. Kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (helhetlig ROS) skal utarbeides og forankres i kommunestyret (§ 2) og i tråd med § 3 være en del av grunnlaget i kommunens utarbeidelse av planer, herunder planstrategi, kommuneplan og arealplaner, jf plan- og bygningsloven. Kommunens overordnede ROS-analyse ble sist revidert i 2021, og ny versjon planlegges ferdigstilt i 2025. Videre skal kommunen utarbeide en helhetlig plan for arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Videre er forventningene til kommunens arbeid med beredskap beskrevet blant annet i [Meld. St. 5 \(2020-2021\)](#) Samfunnssikkerhet i en usikker verden s. 35, og [Meld. St. 5 \(2023-2024\)](#) *En motstandsdyktig helseberedskap – Fra pandemi til krig i Europa*.

Økonomi

I tiden framover står Enebakk overfor store samfunnsutfordringer i likhet med resten av landet, med redusert økonomisk handlingsrom, økende sosial ulikhet, klimaendringer og endret demografisk sammensetning. For å få en bærekraftig økonomi over tid, der kommunen leverer tjenester innenfor endrede økonomiske rammer, må det arbeides med kostnadsreducerende tiltak og med omstilling av tjenestene. Kommunen skal fortsatt levere gode tjenester, men innenfor strammere økonomiske

rammer enn tidligere. Dette gjør at man må tenke nytt om hvordan man skal utvikle morgendagens Enebakk.

I 2023 hadde Enebakk kommune et negativt netto driftsresultat på ca. 1,7 millioner kroner. Den økonomiske situasjonen i kommunen er svært krevende.

Oppvekst

Figur 7. Satsingsområdet «oppvekst,» fra kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035.

Gode oppvekstmiljøer som løfter alle barn uavhengig av bakgrunn, er de viktigste bidragene for å skape et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle ([Meld.St.6 2019-2020 Tett på - tidlig innsats og inkluderende barnehage, skole og SFO](#)).

Trygge og gode oppvekstmiljøer er en forutsetning for integrering og forebygging av utenforskap blant barn og unge. Kulturens rolle er viktig i alle menneskers liv. Sammen med foresatte, frivilligheten, nærmiljøet og barnet/ungdommen selv vil det være viktig å legge til rette for arenaer og aktivitet som fremmer inkludering, integrering og forhindrer utenforskap. Ulike typer utenforskap i barndommen får konsekvenser for barn og unges muligheter senere i livet.

Barn som vokser opp i familier med lav inntekt kan oppleve at økonomi begrenser mulighetene til å delta i samfunnet på lik linje med andre barn. Et fellestrekk for mange av familiene med lav inntekt er at foreldrene har lav utdanning og i mange tilfeller står utenfor arbeidslivet. For å forebygge må vi gi barn og unge gode forutsetninger for god utdanning. Allerede i barnehagealder starter arbeidet med å tilrettelegge for gjennomføring av videregående skole. Det vil derfor være viktig å utvikle gode barnehager og skoler med høy kvalitet, og å sikre gode overganger gjennom utdanningsløpet.

Flere unge enn tidligere rapporterer gjennom Ungdata at de opplever psykiske plager som negativt stress, kroppspress, engstelse og nedstemthet. Skolene, PPT, og skolehelsetjenesten opplever en økt problematikk knyttet til skolefravær og skolevegring. Årsaker til fravær kan for eksempel være psykisk uhelse, skolemiljø og generell mistriksel. Flere komplekse skolemiljøer krever ressurser, og det må

jobbes aktivt for å forebygge fravær og skolevegring. Det tverrsektorielle samarbeidet og samarbeidet med foresatte vil være svært viktig i dette arbeidet.

Oppvekstreformen som ble innført i 2022, omfatter hele kommunens arbeid med og for barn og unge. Reformen forplikter alle kommunens tjenesteområder ved at de ulike områdene må samhandle tett med hverandre. Reformens mål er en mer helhetlig tilnærming til tidlig innsats for barn og unge. For å lykkes i dette arbeidet er det viktig med en strategi-/kvalitetsplan som omfatter alle kommunens tjenester til/for barn og unge. Planen må definere faglig retning for hele oppvekstområdet, og ta opp i seg nødvendige tilpasninger av tjenesteyting knyttet til endrede lovverk. Planen skal sikre et likeverdig tilbud med kvalitet for oppvekstsektoren i Enebakk.

Utviklingen og tverrfagligheten i Familiens hus er svært viktig for at flest mulig familier skal få den hjelpen de trenger på et tidligst mulig tidspunkt. Målet med Familiens hus er tettere og bedre tverrfaglig samarbeid rundt hver enkelt familie. Familiens hus' mål samsvarer godt med målet for oppvekstreformen. Det må jobbes forebyggende og helsefremmende med målsetning om tidlig intervensjon/tidlig målrettet innsats ved å tenke og handle langsiktig.

Livskvalitet

Figur 8. Satsingsområdet «livskvalitet,» fra kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035.

Trivsel, engasjement og livsglede er gunstig både for den enkeltes helse og levealder, men også for familie-, arbeids- og samfunnsliv. Et overordnet livskvalitetsbegrep kan være hensiktsmessig av flere grunner, ikke minst fordi det gir et felles mål på tvers av ulike fag og sektorer. Gode liv bygges der folk lever livene sine – hjemme, i barnehagen, på skolen, på arbeidsplassen og i nærmiljøet.

God livskvalitet fremmer helse og sunne levevaner, og styrker motstandskraften i møte med belastninger i livet. God livskvalitet er også en viktig beskyttelsesfaktor mot psykisk sykdom.

Livskvaliteten er i gjennomsnitt god i Norge, men mellom hver femte og sjette nordmann over 18 år opplever dårlig livskvalitet, noe som tilsvarer rundt 700.000 voksne. God livskvalitet er tett knyttet til opplevelsen av mestring og av fravær av usunt stress. Den subjektive livskvaliteten handler om hvordan livet oppleves for den enkelte. Den kan variere fra god til dårlig, og kan oppleves som god selv under sykdom, og på tross av belastninger som helseplager og økonomiske vansker. Den objektive livskvaliteten handler om sentrale sider ved livssituasjonen, som frihet, trygghet, helse, fellesskap og muligheter for selvutvikling. De som oppgir dårlig livskvalitet er særlig personer med levekårsrelaterte problemer som dårlig økonomi, arbeidsledige, uføre, personer som lever med nedsatt funksjonsevne, ikke-heterofile og de unge. Personer med flere levekårsbelastninger har særlig høy risiko for å oppleve dårlig livskvalitet. Selv om livskvaliteten i Norge har vært forholdsvis stabil, vises nå nedgang i den enkeltes opplevde livskvalitet de siste årene, særlig blant unge.

For å bedre den generelle folkehelsen er det viktig å legge til rette for at alle grupper av befolkningen kan utøve egenorganisert trening og mosjonsaktivitet, og helst i nær tilknytning til hjemmet. Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv foreslår hvordan Enebakk kommune kan tilrettelegge for dette gjennom gode turstier, lett tilgang til Østmarka, nærmiljøanlegg med geografisk spredning, samt andre sosiale møteplasser. Dette vil kunne bidra til utviklingen av et sosialt bærekraftig samfunn.

Vi går en tid i møte der antall innbyggere med behov for helse og omsorgstjenester vil øke, tilgang på helsepersonell blir dårligere, økonomien vil fortsette å være stram samtidig som forventningene til tjenestene trolig vil være minimum som i dag.

Enebakk kommune vil i planperioden og de neste 10-15 årene, oppleve en kraftig økning i antall eldre over 80 år. Det er i alderdommen vi har mest behov for helse- og omsorgstjenester. Vi ser i vår folkehelseoversikt at det også er økende utfordringer blant annet med psykisk helse både hos barn og voksne.

NOU 2023 «Tid for handling» peker på at vi ikke kan løse utfordringene med endret demografi og økt tjenestebehov med flere helsepersonell. Helsetjenestene er nødt til å omstille seg på en slik måte at færre ansatte kan håndtere flere pasienter, herunder ta i bruk velferdsteknologi. Enebakk i likhet med alle andre kommuner i landet, må se på bruken av de menneskelige ressursene i helsetjenestene og samhandling mellom tjenestene og med tjenestemottakere. Vi er nødt til å utnytte kompetansen vi har i organisasjonen til å jobbe mest mulig hensiktsmessig og kunnskapsbasert, til det beste for innbyggerne. Det må samtidig være godt å jobbe i våre helsetjenester da rekruttering av helsepersonell er en stor utfordring i både Enebakk kommune og i Norge generelt.

Kommunalområdet helse- og mestring har over tid hatt utfordringer med å tilpasse driften til budsjettene. Å sikre en bærekraftig utvikling av kommunens helsetjenester vil være en stor utfordring i årene som kommer. Vi skal fortsette å levere tjenester av høy faglig kvalitet. Det er nødvendig å justere forventningene mellom innbyggerne og kommunen til et realistisk nivå på framtidige helse- og mestringstjenester.

For å lykkes med utfordringene i helsesektoren må det jobbes godt forebyggende, fra det primære forebyggende folkehelsearbeidet til rehabilitering og mestring av sykdom og lyte (se kap. 3 om folkehelse).

5. Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunestyret vedtok ny samfunnsdel til kommuneplanen 6. mars 2023. I ny samfunnsdel er aktuelle bærekraftsmål knyttet opp mot tre satsingsområder. Se figur 9 under. Ny samfunnsdel inkluderer også et kapittel med arealstrategier, som legger føringer for arbeidet med ny arealdel til kommuneplanen. Samfunnsdelen har blitt et sentralt og nyttig verktøy, og benyttes som grunnlag for kommunens øvrige planer. Kommunedirektøren vurderer at det ikke er behov for rulling av samfunnsdelen i denne kommunestyreperioden.

OPPVEKST	BÆREKRAFTIG SAMFUNNSUTVIKLING	LIVSKVALITET
		
<p>Barn og unge i Enebakk skal ha en trygg og sunn oppvekst som gir grunnlag for god livsmestring.</p>	<p>Enebakk kommune skal ha en bærekraftig samfunnsutvikling med attraktive tettsteder og bevaring av naturmangfold og kulturlandskap.</p>	<p>Alle innbyggere i Enebakk skal kunne mestre eget liv, føle seg inkludert og ha god livskvalitet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ forebygging ○ utdanning og samarbeid ○ inkludering 	<ul style="list-style-type: none"> ○ tettstedsutvikling ○ mobilitet ○ boligpolitikk ○ næringsutvikling og landbruk ○ klima, energi og naturmangfold ○ samarbeid 	<ul style="list-style-type: none"> ○ folkehelse, møteplasser og aktivitetstilbud ○ frivillighet og samskaping ○ aldersvennlig ○ deltagelse

Figur 9. Satsingsområder fra kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035.

Kommuneplanens arealdel

Arbeid med ny arealdel er igangsatt. Kvalitet på arbeidet med arealdelen vektlegges framfor tidspunkt for endelig sluttbehandling, men arealdelen bør ferdigstilles i inneværende kommunestyreperiode. Arealstrategier vedtatt som del av samfunnsdelen (kap. 4) legges, sammen med nasjonale og regionale føringer, til grunn for arbeidet som pågår med ny arealdel.

6. Planoversikt og planprioriteringer i kommunestyreperioden

Plannavn	Sist rullert	Vurdering 2024-27	Oppstart	Vedtak
Overordnede planer				
Kommuneplanens samfunnsdel	2023	Videreføres i kommunestyreperioden.	-	-
Kommuneplanens arealdel	2015	Rullering igangsatt.	2021	2025
Handlingsprogram	2023	Rulleres årlig.	Årlig	Årlig
Langsiktig økonomisk plan (LØP 2035)	Ny	Skal identifisere, analysere og vurdere økonomisk bærekraft fram mot 2035. Synliggjøre kommunens handlingsrom i perioden.	2024	2025
Helhetlig plan for arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	Ny	Planen skal bidra til at kommunen jobber systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap og med det innfrir krav i lov og forskrift. Skal inneholde mål, strategier og plan for oppfølging av arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.	2024	2025
Plan for boligbygging og boligsosial virksomhet, inkl. boligtypeprogram	Ny	Erstatter boligsosial handlingsplan. Planen har som mål å sikre at alle innbyggerne har tilgang til egnede, trygge og tilpassede boliger (herunder bistand til sårbare grupper).	2025	2026
Arbeidsgiverpolitisk plan	2023	Gjelder perioden 2023-26. Rulleres i perioden.	2026	2026
Strategi for digital transformasjon og tjenesteutvikling	Ny	Planen skal synliggjøre hvordan digitale løsninger planlegges anvendt til å forbedre effektiviteten, tilgjengeligheten og kvaliteten på kommunale tjenester.	2024	2025
Kommunikasjonsstrategi	2017	Rulleres.	2024	2025
Frivillighetsstrategi	Ny	Strategi for utvikling/videreutvikling av samarbeidet med frivilligheten. Bidra til tettere samarbeid og økt gevinst.	2024	2025

Plannavn	Sist rullert	Vurdering 2024-27	Oppstart	Vedtak
Helse og mestring				
Temaplan for helse og mestring	Ny	Ny plan som samler større deler av dagens planer for kommunalområdet, med økt fokus på tiltak og gjennomføring. Bidrar til å redusere totalt antall planer.	2025	2026
Ruspolitisk handlingsplan	2021	Alkoholpolitisk handlingsplan rulleres først (2024) og inkluderes i ruspolitisk handlingsplan (2025/2026).	2024 og 2025	2024 og 2025/2026
Smittevernplan	2019	Rulleres.	2024	2025
Plan for legetjenesten/Legeplan	2021	Rulleres.	2024	2025
Kultur og oppvekst				
Skolebruks- og barnehagebruksplan	Ny	Gjennomføres i forbindelse med LØP 2035. Nødvendig for å sikre kvalitet på tilbud og gode rutiner i arbeidet med barn og unge.	2024	2025
Strategiplan/kvalitetsplan for skole og barnehage	Ny	Nødvendig for å sikre kvalitet på tilbud og gode rutiner i arbeidet med barn og unge.	2025	2025
Plan for forebyggende arbeid i skoler og barnehager	Ny	Se begrunnelse over.	2024	2025
Fraværsplan	Ny	Planarbeid påbegynt. Nødvendig for å sikre kvalitet på tilbud og gode rutiner i arbeidet med barn og unge.	2024	2025
Plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker	Ny	Planarbeid påbegynt. Lovpålagt (barnevernsloven § 15-1).	2024	2025
Handlingsplan for bosetting og integrering av flyktninger	2016	Rulleres. Planen vil få nytt navn ved rullering.	2024	2025
Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	2024	Revideres i 2025 for nødvendige korrigeringer i forbindelse med etablering av Østmarka nasjonalpark. Full rullering i 2027. Anleggsprogram rulleres årlig.	2025 og 2027	2025 og 2027

Plannavn	Sist rullert	Vurdering 2024-27	Oppstart	Vedtak
Miljø og samfunn				
Klima-, natur- og miljøplan	2020	Rulleres i perioden (minimum handlingsdel).	2024	2025
Hovedplan vei (inkl. tiltaksplan, trafiksikkerhetsplan og ladeinfrastruktur)	2020	Veiplanene samkjøres til én plan fra neste rullering. Planene henger naturlig sammen, og samling av planene reduserer antall styringsdokumenter.	2027	2027
Trafiksikkerhetsplan	2018	Rulleres. Trafiksikkerhetsplanen vil utgå som selvstendig plan ved vedtak av ny hovedplan vei i 2027.	2024	2024
Hovedplan vann, avløp og renovasjon	2021	Rulleres og utvides med vann (inkl. overvann) og renovasjon.	2025	2026
Strategisk næringsplan	2018	Rulleres.	2025	2026
Jordvernstrategi	Ny	Strategier for vern av dyrka og dyrkbar mark.	2024	2025
Flerbruksplan kommuneskogen	2014	Rulleres.	2024	2025
Arealplaner/reguleringsplaner	-	Se vedlegg 5 og 6	-	-

Planer som utgår eller erstattes

Plannavn	Vurdering
Plan for mangfold, inkludering og integrering	Ikke utarbeidet i forrige periode. Skulle utarbeides som del av felles Folloprosjekt. Prioriteres ikke i kommunestyreperioden.
Folkehelseplan	Vurdert til å ikke være hensiktsmessig med egen folkehelseplan da folkehelse påvirker de fleste fagområder. Oversiktsdokumentet er lovpålagt og revideres i 2024. Kunnskap fra folkehelseoversikten skal inngå som grunnlag for mer eller mindre alle kommunale planer.
Helse- og omsorgsplan	Erstattes av temaplan for helse og mestring, som samler flere av kommunalområdets planer under ett. Dette gir færre styringsdokumenter.
Plan for psykisk helsearbeid	Innarbeides i temaplan for helse og mestring. Se begrunnelse over.
Demensplan	Innarbeides i temaplan for helse og mestring. Se begrunnelse over.
Plan for salgs- og skjenkebevilgninger	Innarbeides i ruspolitisk handlingsplan (alkoholpolitisk handlingsplan). Det rus- og alkoholpolitiske samles under én plan.
Plan for velferdsteknologi	Innarbeides i strategi for digital transformasjon og tjenesteutvikling. Færre styringsdokumenter.
Fremtidige behov og plan for utbygging av sykehjem og omsorgsboliger	Ikke utarbeidet i forrige periode. Vurderes å ikke være behov for egen plan, men temaet innarbeides i LØP 2035.
Boligsosial handlingsplan	Erstattes av overordnet plan for boligbygging og boligsosial virksomhet. Samler boligplanene under én plan, som gir færre styringsdokumenter.
Forvaltningsplan for boliger	Erstattes av overordnet plan for boligbygging og boligsosial virksomhet. Se begrunnelse over.
Strategiplan for kultur, idrett, friluftsliv og forebyggende	Ikke utarbeidet i forrige periode. Tema innarbeides i andre planer for kommunalområdet.

7. Vedlegg

1. Folkehelseoversikt - Enebakk 2024-2027
2. Statistikk - demografi, klima m.m. - kunnskapsgrunnlag
3. Boligbyggeprogram 2024-2027
4. Perspektivmelding – Enebakk 2035
5. Arealplaner/reguleringsplaner – vedtatte planer
6. Arealplaner/reguleringsplaner – igangsatte planer
7. [Kommuneplanens samfunnsdel 2023-2035](#)
8. [Folkehelseprofil \(FHI\)](#)
9. [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#)
10. [Forventningsbrev 2024 - Statsforvalteren i Oslo og Viken](#)
11. [Regional planstrategi for Akershus 2024-2028](#) (høringsforslag)
12. [Klimaprofil Oslo og Akershus](#) (Norsk klimaservicesenter)

 Enebakk kommune